

KRIGARE. Aspebergsristningen är fylld av bilder av krigare och skepp.

ASPEBERGS- RISTNINGEN

Aspebergsristningen är extremt fotovänlig.

Men hällen är så hotad att den är övertäckt på vintern.

Den här hällen ligger på det lilla berget Aspeberget i världsarvsområdet i Tanum.

Hela berget är fylld av ett tiotal hållar i olika storlekar men det är den stora Aspebergsristningen som är den mest berömda.

Det kritvita berget och de röda figurerna gör att motiven syns

tydligare här än på många andra platser där alger färgar hela hällen svart.

Skälet till att Aspebergsristningen håller sig så ren är att den under vintern är övertäckt för att skydda den från frostsador.

Vill du se ristningen måste du därför komma hit under sommarhalvåret. En liten utsiktsplattform gör också att du kan se hela hällen.

Trots att den i dag är en av Sveriges mest besökta ristningar så har arkeologerna forskat förvånansvärt lite om dess figurer.

Det dröjde också långt in på

mitten av 1800-talet innan den ens upptäcktes och avbildades av forskare.

Ändå finns det saker som gör Aspebergsristningen unik.

Det här är en av få hållristningar som vetter mot norr. De allra flesta ligger vända mot syd eller sydost. Ingen vet varför man här valde att göra bilder åt "fel håll".

Man är inte heller säker på vad bilderna på hällen betyder.

Mycket tyder på att både skepp och krigare är 3 000 år gamla bilder från bronsålderns sagner och legender.

En av scenerna som har beväp-

nade män, tjuvar och skepp kan vara en boskapsstöld – något som var en viktig del i den keltiska världen på de brittiska öarna.

De mest omdiskuterade figurerna på Aspebergsristningen är två mystiska "ringar" med någon typ av utskott.

Ringarna har ibland tolkats som en bild av en solförmörkelse som inträffade under bronsåldern.

Därför är det extra spännande att det bara några meter från den stora hällen finns en mindre. Här syns en figur som kan vara en kalender.

Mikael Jägerbrand
mikael@fornguiden.se

Så hittar du hit

Kör E6 norrut från Göteborg till Tanumshede. Följ skyltarna till Vitlyckemuseet. Vid museet fortsatt kör söderut. Efter 500 meter finns besöksparkering.

Fakta

Ligger: Tanumshede, Bohuslän.

GPS: N 58° 41' 42"

E 11° 20' 20"

Öppet: Ristningen är helt övertäckt under vinterhalvåret.

Historik

8 000 f Kr

De första människorna lämnar spår efter sig i området.

4 000 f Kr

De första hällristningarna görs vid Aspeberget.

300 f Kr

Man slutar göra ristningar.

1848

Aspebergsristningen avbildas för första gången. Bilden publiceras i Axel Emanuel Holmbergs bok "Skandinavens hällristningar".

1950

För att kunna visa ristningen för allmänheten börjar man måla i figurerna med färg.

1988

Tester gjorda av Umeå universitet visar att Aspebergsristningen är en av de mest vittrade i landet.

1995

För att skydda hällen mot frostsador börjar man täcka över den under vintrarna med tjocka gummin mattor. Flera andra hållar på samma berg är så skadade att de täcks över permanent.

1994

Aspebergsristningen och de övriga hållarna i Tanum skyddas som världsarv nummer 557 av Unesco.

1998

Det nya Vitlyckemuseet in-
vigs.

De mystiska ringarna

De två cirkelarna är några av våra mest mystiska ristningar.

Det finns flera teorier om vad cirkelarna med konstiga "utskott" egentligen föreställer.

Vissa menar att det är en avbildning av något från verkligheten.

Kanske är det en bild av ett smycke, en sköld med kvistar

som sticker ut eller en boskapsfälla med staket och herdar som föser in boskap.

Andra menar att skivan är en modell av solguden. Grejerna som sticker ut är helt enkelt soldyrkare som tillber sin gud.

En annan teori som har med solen att göra är att det här är en avbildning av en solförmörkelse som skedde år 1230 f Kr.

BOSKAPSTJUVAR.

En del arkeologer tolkar den här bilden med boskap som en kopplad till någon typ av fertilitetskult. Det är dock mindre troligt eftersom det i så fall borde ha varit kor som avbildats och inte enbart tjuvar. Det finns mycket som talar för att bilden i stället visar en boskapsstöld. I den keltiska kulturen finns det många sägner och legender om krigare som gav sig ut på såna här räder. Den här scenen visar i så fall hur de beväpnade männen till höger tvingar med sig boskapen till de båtar som finns till vänster. En av båtarna är redan fylld med djur.

KRIGARNA.

Bilderna av de här krigarna är lika mystiska som de flesta andra ristningar. Bilden föreställer två krigare i mitten beväpnade med enbart yxor. De är omgivna av två krigare som är beväpnade med både yxor och svärd. Försvarar sig de båda männen i mitten mot två svärdsbeväpnade attackerare? Eller ser vi två separata dueller? En annan märklig detalj är den obehäpnade krigaren till vänster som bara har en sköld. Och står krigaren till höger och balanserar på en stor boll?

